



Program szkolenia okresowego bhp
z zakresu bezpiecznego użytkowania wyrobów
zawierających azbest
dla pracodawców
i innych osób kierujących pracownikami

PROGRAM

**Program szkolenia okresowego bhp z zakresu bezpiecznego
użytkowania wyrobów zawierających azbest dla pracodawców
i innych osób kierujących pracownikami**

PROGRAM

Program szkolenia okresowego bhp - bezpieczne użytkowanie wyrobów zawierających azbest dla pracodawców i osób kierujących pracownikami

1. Cel szkolenia.

Aktualizacja i uzupełnienie wiedzy i umiejętności z zakresu bezpiecznego użytkowania i demontażu wyrobów zawierających azbest a w szczególności z zakresu dotyczącego :

1. Potencjalnego zagrożenia zdrowia wynikającego z narażenia na działanie pyłu azbestowego
2. Dopuszczalnych i faktycznych stężeń pyłu azbestowego w środowisku pracy oraz potrzeby monitorowania zanieczyszczeń powietrza
3. Przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny w zakresie niezbędnym do organizowania i wykonywania pracy na określonym stanowisku oraz związanych z tym stanowiskiem obowiązków i odpowiedzialności w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy
4. Organizowania i wykonywania prac w sposób bezpieczny dla siebie i innych osób , w tym :
 - środków ostrożności związanych ze stosowaniem odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej
 - specjalnych środków ostrożności minimalizujących narażenie na działanie pyłu azbestu
 - zachowania przy wykonywaniu pracy wymagań higienicznych , w tym powstrzymania się od palenia tytoniu w miejscu pracy
5. Postępowania w sytuacjach awaryjnych , a także udzielania pierwszej pomocy osobom , które uległy wypadkom.

2. Uczestnicy szkolenia.

Kurs jest przeznaczony dla pracodawców i osób kierujących pracownikami zgodnie z § 14.1 ust.2 pkt. 1 Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. 2004 nr 180 poz. 1860) Program niniejszy zawiera na końcu wykaz przepisów i literaturę, którą uczestnik powinien w zależności od potrzeb wykorzystać w celu opanowania niezbędnych wiadomości zgodnie z programem szkolenia.

3. Sposób organizowania szkolenia.

Szkolenie jest zorganizowane w formie samokształcenia kierowanego on-line (za pośrednictwem Internetu).

Organizator zapisuje kandydata na szkolenie. Nadaje mu indywidualny login do platformy on-line . Kursant czyta materiały szkoleniowe objęte programem , po zapoznaniu się z materiałami , rozwiązuje test sprawdzający wiedzę z zakresu tego szkolenia. Organizator automatycznie dostaje wiadomość o podchodzeniu do zaliczenia egzaminu lub pomyślnym zdaniu testu uprawniającego do wydania zaświadczenia.

4. Czas trwania szkolenia .

Szkolenie trwa 6 godzin lekcyjnych w formie wykładów stacjonarnie , a w formie samokształcenia kierowanego nie określono ram czasowych. Każdy uczestnik szkolenia realizuje program indywidualnie. Materiały szkoleniowe opracowano na podstawie - Ramowego programu szkolenia w zakresie bhp przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz ich bezpiecznego użytkowania stanowiącego załącznik do Rozporządzenia z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz.U. 2005 nr 216 poz. 1824)

5. Sposób sprawdzenia efektów szkolenia .

Obowiązkowe przeczytanie materiałów szkoleniowych , pozytywny wynik egzaminu testowego po zakończeniu szkolenia stanowią podstawę do zaliczenia szkolenia i wystawienia zaświadczenia o jego ukończeniu.

6. Ramowy program szkolenia w zakresie bhp przy zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz ich bezpiecznego użytkowania

Lp.	Temat szkolenia	Czas szkolenia *
		Pracodawców i osób kierujących pracownikami
1	Regulacje prawne dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac w kontakcie z azbestem, w tym: a) przepisy działu dziesiątego Kodeksu pracy oraz aktów wykonawczych dotyczących: - najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, - czynników rakotwórczych w środowisku pracy, b) przepisy w zakresie stosowania wyrobów zawierających azbest, c) przepisy dotyczące ochrony i kształtowania środowiska naturalnego, z uwzględnieniem przepisów w zakresie wymagań, jakim powinny odpowiadać wyroby ze względu na potrzebę ochrony środowiska	2,0
2	Zastosowanie azbestu: a) właściwości azbestu, b) rodzaje wyrobów (materiałów) mogących zawierać azbest: - budownictwo (z uwzględnieniem wyrobów azbestowo-cementowych), - przemysł (z uwzględnieniem materiałów izolacyjnych, uszczelek), - inne	
3	Identyfikacja wyrobów i innych materiałów zawierających azbest; metody identyfikacji (pobieranie próbek i ich analiza)	1,5
4	Przypadki, w których należy zabezpieczyć wyroby z zawartością azbestu, oraz przypadki, w których konieczne jest usuwanie takich wyrobów; ocena stanu technicznego wyrobów i innych materiałów z zawartością azbestu	
5	Zagrożenia dla zdrowia związane z pracami wykonywanymi w styczności z materiałami zawierającymi azbest i działania profilaktyczne: a) źródła narażenia na pył azbestowy, b) oddziaływanie azbestu na zdrowie człowieka: - sposób przenikania azbestu do organizmu, - wpływ azbestu na stan zdrowia, c) choroby wywołane oddziaływaniem pyłu z zawartością azbestu, d) profilaktyka zdrowotna: - badania lekarskie, - zmniejszenie czasu ekspozycji na działanie azbestu i liczby narażonych osób, - kontrola narażenia na działanie pyłu azbestu, w tym dopuszczalne i faktyczne stężenia pyłu azbestu w środowisku pracy oraz potrzeba monitorowania zanieczyszczeń powietrza, - utrzymywanie stężenia pyłów azbestu na odpowiednio niskim poziomie lub stosowanie środków ochrony indywidualnej, e) postępowanie w sytuacjach awaryjnych	
6	Sprzęt techniczny, narzędzia i wyposażenie stosowane podczas prowadzenia prac związanych z zabezpieczeniem lub usuwaniem wyrobów z zawartością azbestu	2,5
7	Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania prac w kontakcie z azbestem lub wyrobami zawierającymi azbest, w tym podczas zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest: a) prace w kontakcie z azbestem lub wyrobami zawierającymi azbest (podczas zabezpieczania lub usuwania tych wyrobów): - właściwa organizacja pracy podczas prowadzenia prac z materiałami zawierającymi azbest (w tym plan prac), - stosowanie maszyn i sprzętu eliminujących lub ograniczających do minimum wydzielanie się pyłów azbestu (urządzeń odpylających, narzędzi zaopatrzonych w urządzenia odpylające itp.), - izolowanie stref pracy, w których występują pyły azbestu, i ich znakowanie znakami ostrzegawczymi, - stosowanie metod pracy i specjalnych środków ostrożności uniemożliwiających lub ograniczających emisję pyłów azbestu do środowiska pracy lub środowiska naturalnego, b) zabezpieczanie wyrobów zawierających azbest: - materiały stosowane do zabezpieczania wyrobów i ich wpływ na zdrowie pracowników, - zasady bezpieczeństwa i higieny pracy związane ze stosowaniem określonych materiałów do zabezpieczania wyrobów zawierających azbest, c) zasady znakowania wyrobów i innych materiałów zawierających azbest (znajdujących się w opakowaniach i nieopakowanych), d) stosowanie odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej: - dobór odpowiednich do cech antropometrycznych użytkownika oraz do poziomu narażenia na pyły azbestu środków ochrony indywidualnej (m.in. ubrań ochronnych, środków ochrony układu oddechowego), - właściwe używanie środków ochrony układu oddechowego i ograniczenia w ich stosowaniu, - środki ostrożności związane ze stosowaniem środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego, w szczególności: oczyszczanie i przechowywanie uniemożliwiające zanieczyszczenie środowiska naturalnego pyłami azbestu, zakaz przechowywania odzieży stosowanej na stanowisku pracy obok odzieży własnej (domowej), e) utrzymanie porządku i czystości w miejscach pracy: - oczyszczanie terenu pracy przy usuwaniu lub zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest z odpadów i pyłów azbestu, wykluczające uwalnianie się pyłów do środowiska pracy lub środowiska naturalnego; utylizacja odpadów zawierających azbest, - zasady pakowania i transportu odpadów zawierających azbest, z uwzględnieniem ochrony środowiska pracy i środowiska naturalnego przed pyłami azbestu	
8	Zasady higieny osobistej i profilaktyki zdrowotnej związane z pracą w kontakcie z azbestem: a) zakaz spożywania posiłków, picia napojów i palenia tytoniu w miejscach wykonywania prac w kontakcie z pyłem azbestu, b) utrzymywanie higieny osobistej (kąpiel po zakończonej pracy, utrzymywanie w czystości odzieży i obuwia oraz środków ochrony indywidualnej)	
	Razem :	6,0
	* W godzinach lekcyjnych trwających 45 minut.	

6. Program szczegółowy :

6.1. Regulacje prawne dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac w kontakcie z azbestem, w tym:

a) przepisy działu dziesiątego Kodeksu Pracy oraz aktów wykonawczych dotyczących: - najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, - czynników rakotwórczych w środowisku pracy,

- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 Kodeks Pracy (Dz.U. 1974 nr 24 poz. 141 z późn.zm.), Dział 10 określa przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy
- Konwencja Międzynarodowej Organizacji Pracy nr 162 dotycząca bezpieczeństwa i zdrowia pracowników , w tym zalecenia dotyczące raka i chorób zawodowych , oraz zbioru praktycznych wskazówek w zakresie bezpieczeństwa w stosowaniu azbestu . Konwencja weszła w życie w czerwcu 1989 r. Konwencja określa :

1. Definicje :

- azbestu
- pyłu azbestowego
- narażenie na działanie azbestu itp.

2. Ogólne zasady i środki zapobiegania i kontroli zagrożeń zdrowia pracowników

3. Zapewnienie bezpieczeństwa pracy pracownikom

4. Odpowiedzialność pracodawcy

5. Upoważnienie do prac rozbiórkowych azbestu

6. Plan prac rozbiórkowych

7. Czyszczenie odzieży roboczej

8. Usuwanie odpadów zawierających azbest

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011r. (Dz. U. z 2011r. nr 33, poz.166) w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy
- Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. 2018 poz. 1286)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 stycznia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz.U. 2020 poz. 197)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (Dz.U. 2009 nr 105 poz. 869)

b) przepisy w zakresie stosowania wyrobów zawierających azbest,

- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. 1997 nr 101 poz. 628 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz.U. 2005 nr 216 poz. 1824)
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki , Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. 2004 nr 71 poz. 649)

c) przepisy dotyczące ochrony i kształtowania środowiska naturalnego, z uwzględnieniem przepisów w zakresie wymagań, jakim powinny odpowiadać wyroby ze względu na potrzebę ochrony środowiska

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001 Nr 62 poz. 627 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2013 poz. 21 z późn. zm.)

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz.U. 2013 poz. 523)

6.2. Zastosowanie azbestu:

a) właściwości azbestu: Azbest posiada unikalne właściwości chemiczne i fizyczne, takie jak odporność na bardzo wysokie temperatury, odporność na działanie chemikaliów, kwasów, zasad, wody morskiej. Charakteryzuje się także dużą sprężystością i wytrzymałością mechaniczną. Cechy te spowodowały, że znalazł on zastosowanie w wyrobie bardzo różnorodnych produktów.

b) rodzaje wyrobów (materiałów) mogących zawierać azbest: Wyróżnia się dwie klasy materiałów zawierających azbest. Jako kryterium klasyfikacji przyjmuje się: 1) zawartość azbestu, 2) stosowane spoiwo, 3) gęstość objętościową wyrobu.

Klasa I Wyroby miękkie tzw. słabo spoiwiste o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³. Zawierają one powyżej 20% azbestu i małą ilość lepiszcza. Wyroby te stosunkowo łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, w wyniku czego następuje znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia, która stwarza poważne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego. Przedstawicielami klasy I są wyroby tekstylne z azbestu takie jak: 1) koce gaśnicze, 2) szczeliwa plecione, 3) materiały i wykładziny cierne, 4) tektury uszczelkowe.

Klasa II Wyroby twarde o gęstości objętościowej większej niż 1000 kg/m³. Zawierają one poniżej 20% azbestu. Charakterystyczną cechą tych wyrobów jest to, iż włókna azbestowe są w nich mocno związane i nawet w przypadku mechanicznego uszkodzenia materiału do otoczenia przedostają się w niewielkiej ilości. Wyroby klasy II są odporne na destrukcję. Duże niebezpieczeństwo zanieczyszczenia środowiska oraz zagrożenia zdrowia ludzkiego niesie ze sobą ich obróbka mechaniczna, cięcie, wiercenie otworów oraz rozbijanie (zrzucanie z wysokości w trakcie prac remontowych). W tej klasie wyrobów wyróżnić można między innymi: powszechnie stosowane: 1) płyty azbestowo-cementowe faliste, 2) płyty "karo", 3) płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym.

- budownictwo (z uwzględnieniem wyrobów azbestowo-cementowych),

Najwięcej wyrobów azbestowych wykorzystano w budownictwie i do produkcji materiałów budowlanych - około 85% z całości wytworzonych wyrobów. Z szacunkowych ocen wynika, że w Polsce na dachach i fasadach budynków znajduje się obecnie ok. 1,35 miliarda m² płyt azbestowo-cementowych co daje blisko 15 mln. ton.

Innym rodzajem wyrobów azbestowych stosowanych w budownictwie zarówno mieszkalnym jak i przemysłowym są rury azbestowo-cementowe, których ilość szacuje się na około 600 tys. ton.

- przemysł (z uwzględnieniem materiałów izolacyjnych, uszczelek), - inne

Z azbestu wykonane są przepony stosowane w elektrolitycznej produkcji chloru. Ponadto azbest występuje w hutach szkła (np. w wałach ciągnących). Stosowany był również do :

- izolacyjnych połączeń
- płyt azbestowo – kauczukowych do wyrobu uszczelek
- instalacji ciepłowniczych z rur azbestowo-cementowych lub ciepłociągów izolowanych wyrobami zawierającymi azbest
- różnych urządzeń fabrycznych zawierających uszczelki z azbestem, tzw. czopuchy kominów wyłożone masą żaroodporną zawierającą azbest,

6.3. Identyfikacja wyrobów i innych materiałów zawierających azbest; metody identyfikacji (pobieranie próbek i ich analiza)

Wyroby zawierające azbest oraz odpady azbestowe można podzielić w zależności od trwałości i ilości zastosowanego spoiwa wiążącego, dzielimy na – miękkie (łamliwe i kruche)

- twarde (nie kruche, sztywne)

Wyroby miękkie to wyroby o gęstości < 1000 kg/m³ to m.in. :

- płyty, uszczelki klinkieryt
- płaszcze azbestowo-gipsowe
- płyty i tektury miękkie

Wyroby twarde to wyroby o gęstości > 1000 kg/m³ i są to m.in.

- płyty azbestowo-cementowe faliste
- płyty azbestowo- cementowe płaskie, prasowane
- rury azbestowo – cementowe
- złącza, listwy, gaśienice wykonane z azbestocementu

6.4. Przypadki, w których należy zabezpieczyć wyroby z zawartością azbestu, oraz przypadki, w których konieczne jest usuwanie takich wyrobów; ocena stanu technicznego wyrobów i innych materiałów z zawartością azbestu

Pracodawca zatrudniający pracowników przy zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów albo innych materiałów zawierających azbest jest obowiązany podejmować działania zmniejszające narażenie pracowników na działanie pyłu azbestu i ograniczać jego stężenie w powietrzu co najmniej do wartości najwyższego dopuszczalnego stężenia, określonej w przepisach dotyczących najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.

6.5. Zagrożenia dla zdrowia związane z pracami wykonywanymi w styczności z materiałami zawierającymi azbest i działania profilaktyczne:

a) źródła narażenia na pył azbestowy, podczas prac demontażowych, obowiązuje zasada obniżania emisji pylenia: przez nawilżanie wyrobu przed oraz w trakcie demontażu, zaniechanie w miarę możliwości obróbki i destrukcji mechanicznej demontowanego wyrobu, nie posługiwanie się narzędziami napędzonymi elektrycznie takimi, jak: piły, wiertarki wyzwalającymi znaczną emisję, ale narzędziami ręcznymi – najlepiej wolnoobrotowymi o specjalnie wyprofilowanych ostrzach, zaopatrzonych w odsysanie pyłu i przeznaczonych dla obróbki wyrobów azbestowych. Podczas prac wymagana jest staranność i dokładność wszelkich czynności, wykonywanie ich według z góry przygotowanego planu.

Pierwsze badanie i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy pracodawca ma obowiązek przeprowadzić nie później niż w terminie 30 dni od dnia rozpoczęcia działalności.

Na pracodawcę nałożono obowiązek przeprowadzania pomiarów stężenia włókien azbestu w środowisku pracy nie rzadziej niż raz na trzy miesiące w przypadku stwierdzenia w ostatnio przeprowadzonym pomiarze stężeń włókien azbestu powyżej 0,5 wartości najwyższego dopuszczalnego stężenia (NDS). Zaś w razie stwierdzenia w ostatnio przeprowadzonym pomiarze stężenia włókien azbestu powyżej 0,1 do 0,5 wartości NDS pracodawca może ograniczyć częstotliwość pomiarów do sześciu miesięcy.

b) oddziaływanie azbestu na zdrowie człowieka:

- sposób przenikania azbestu do organizmu, - wpływ azbestu na stan zdrowia,

Pył azbestu dostaje się do płuc wraz z wdychanym powietrzem. Jeśli więc w powietrzu, którym oddychamy znajdują się **włókna azbestu**, to gromadzą się one i zalegają w płucach. Możliwość pojawienia się choroby w organizmie ludzkim zależy od rodzaju azbestu, wymiarów włókien zawartych w powietrzu, ich ilości oraz liczby lat przebywania w zanieczyszczonym azbestem środowisku. Włókna małych rozmiarów, niewidoczne gołym okiem, wnikają głębiej do układu oddechowego (do płuc). Większość wdychanego pyłu usuwana jest z układu oddechowego „samoistnie” za pośrednictwem śluzu, a następnie odkrztuszana lub połykana. Dlatego też bardzo ważne jest, aby układ oddechowy był sprawny. Usuwanie pyłu azbestu utrudnione jest przy zapaleniach oskrzeli, szczególnie przy przewlekłych stanach zapalnych.

c) choroby wywołane oddziaływaniem pyłu z zawartością azbestu to m/innymi - choroby pylicy azbestowej (azbestozy), łagodne zmiany opłucnowe, rak płuc, międzybłoniak opłucnej i otrzewnej.

Zalegające w płucach **włókna azbestu** mogą powodować zwłóknienie tkanki płucnej, czyli azbestozę. Azbestoza pojawiało się u osób pracujących w przetwórstwie azbestu, gdzie stężenie włókien we wdychanym powietrzu było bardzo wysokie i narażenie trwało dość długo (zwykle powyżej 10 lat).

Azbest może być również przyczyną raka płuc i międzybłoniaka opłucnej. Ryzyko wystąpienia raka płuc wśród osób narażonych na pył azbestu znacznie się zwiększa przy jednoczesnym paleniu papierosów. Osoby narażone na pył azbestu i jednocześnie palące zwiększyć mogą to ryzyko 50-krotnie.

d) profilaktyka zdrowotna: - badania lekarskie, - zmniejszenie czasu ekspozycji na działanie azbestu i liczby narażonych osób,

- kontrola narażenia na działanie pyłu azbestu, w tym dopuszczalne i faktyczne stężenia pyłu azbestu w środowisku pracy oraz potrzeba monitorowania zanieczyszczeń powietrza, - utrzymywanie stężenia pyłów azbestu na odpowiednio niskim poziomie lub stosowanie środków ochrony indywidualnej,

Profilaktyka zdrowotna – polega na przeprowadzaniu badań wstępnych , okresowych i kontrolnych

Pracownicy zatrudnieni przy zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest lub usuwaniu azbestu i wyrobów azbestowych, transporcie i składowaniu odpadów azbestowych w związku z zatrudnieniem objęci są profilaktycznymi badaniami lekarskim na zasadach ogólnych, określonych w art. 229 Kodeksu Pracy. Koszty związane z powyższymi badaniami okresowymi ponosi pracodawca.

Pracodawca jest obowiązany zapewnić, aby przy pracach stwarzających narażenie na działanie pyłu azbestu liczba osób przydzielonych do prac oraz czas trwania narażenia były ograniczone do niezbędnego minimum;

Zgodnie z § 7. 1. W przypadku przekroczenia wartości najwyższego dopuszczalnego stężenia pyłu azbestu, określonej w przepisach dotyczących najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, pracodawca jest obowiązany wstrzymać wykonywanie pracy przez pracowników oraz niezwłocznie podjąć działania w celu obniżenia stężenia pyłu azbestu do wartości dopuszczalnej.

2. Ponowne podjęcie pracy jest dopuszczalne po stwierdzeniu, iż w wyniku działań, o których mowa w ust. 1, stężenie pyłu azbestu w środowisku pracy nie przekracza dopuszczalnej wartości.

3. Jeżeli, mimo podjętych działań, nie jest możliwe obniżenie stężenia pyłu azbestu do wartości dopuszczalnej - podjęcie pracy jest możliwe pod warunkiem zastosowania środków ochrony układu oddechowego zapewniających nie przekraczanie dopuszczalnego narażenia pracowników na działanie pyłu azbestu. Stosowanie tych środków nie może być stałe i powinno być ograniczone do minimum.

e) postępowanie w sytuacjach awaryjnych :

Zasady postępowania w razie wypadku w czasie pracy i w sytuacjach zagrożeń (np. pożaru , awarii) w tym zasady udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku .

e1) Postępowanie w razie wypadku .

Należy przedstawić obowiązki pracownika , który zauważył wypadek tj.

- udzielenie pierwszej pomocy poszkodowanemu
- ostrzeżenie innych pracowników o zaistniałym wypadku
- powiadomienie przełożonego lub pracodawcy o zaistniałym wypadku
- wezwanie pogotowia ratunkowego , policji lub straży pożarnej w zależności od potrzeb

Obowiązki pracodawcy w razie zaistnienia wypadku :

- udzielenie pierwszej pomocy poszkodowanemu /ym /
- podjęcie działań eliminujących lub ograniczających zagrożenie
- zabezpieczenie miejsca wypadku
- powołanie zespołu do ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy
- dopilnowanie wykonania poleceń powypadkowych wydanych przez zespół powypadkowy badający okoliczności i przyczyny wypadku

e2) Postępowanie w sytuacjach zagrożeń .

W tym temacie należy przedstawić takie zagadnienia jak :

- zatrzymanie pracy urządzeń powodujących awarię
- ostrzeżenie pracowników o awarii danego urządzenia
- zgłoszenia awarii przełożonemu
- włączenie się do działań zmierzających do usuwania awarii

Omówić postępowanie w przypadku pożaru :

- przystąpić do gaszenia pożaru posiadany sprzętem gaśniczym
- ostrzeżenie pracowników o zaistniałym pożarze
- powiadomić Państwową Straż Pożarną o zaistniałym pożarze
- przypomnieć uczestnikom szkolenia numery telefonów alarmowych

e3) Zasady udzielania pierwszej pomocy .

Omówić z uczestnikami szkolenia pojęcie pierwszej pomocy tzw. „łańcucha udzielania pierwszej pomocy. ” Omówić n/w elementy tej pomocy :

- czynności doraźne
- wezwanie pomocy
- właściwa pomoc
- transport medyczny
- pomoc lekarska

Omówić skutki wypadku :

- zranienia
- krwotoku
- złamania
- oparzenia

- porażenia prądem elektrycznym
- zatrucia chemiczne
- utrata przytomności , omdlenia

6.6. Sprzęt techniczny, narzędzia i wyposażenie stosowane podczas prowadzenia prac związanych z zabezpieczeniem lub usuwaniem wyrobów z zawartością azbestu .

Podczas prac należy posługiwać się prostymi narzędziami ręcznymi , lub wolnoobrotowymi specjalnie wyprofilowanych ostrzach, zaopatrzonych w odsysanie pyłu i przeznaczonych dla obróbki wyrobów azbestowych. Podczas prac wymagana jest staranność i dokładność wszelkich czynności, wykonywanie ich według z góry przygotowanego planu. Maszyny i urządzenia odpylające powinny być wyposażone w instalacje odciągów miejscowych zaopatrzone w wysoko efektywne filtry. Czyszczenie terenu tylko urządzeniami filtracyjno-wentylacyjnymi lub na mokro.

6.7. Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania prac w kontakcie z azbestem lub wyrobami zawierającymi azbest, w tym podczas zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest:

a) prace w kontakcie z azbestem lub wyrobami zawierającymi azbest (podczas zabezpieczania lub usuwania tych wyrobów):

- właściwa organizacja pracy podczas prowadzenia prac z materiałami zawierającymi azbest (w tym plan prac),

Plan prac opracowuje pracodawca przed rozpoczęciem prac związanych z zabezpieczaniem lub usuwaniem azbestu . Plan zawiera następujące informacje dotyczące :

1. określenia odpowiednich środków ochrony zbiorowej i indywidualnej, niezbędnych do zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników;
2. określenia sposobów:
 - a) wyeliminowania lub ograniczania uwalniania się pyłu azbestu do powietrza,
 - b) informowania pracowników i innych osób, które mogą być narażone na działanie pyłu azbestu, o zasadach postępowania i niezbędnych środkach ochrony;
3. konieczności usunięcia materiałów zawierających azbest przed rozpoczęciem prac rozbiórkowych, z wyjątkiem sytuacji, gdyby powodowało to większe zagrożenie dla pracowników lub innych osób niż w przypadku pozostawienia tych materiałów w dotychczasowym miejscu.

Przed przystąpieniem do usuwania wyrobów zawierających azbest należy także odpowiednio przygotować miejsce prowadzenia prac. Należy zabezpieczyć sam obiekt, będący miejscem wykonywania przedmiotowych prac jak i teren wokół niego. Ogrodzenie terenu powinno następować z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, przy zastosowaniu odpowiednich osłon. Teren prac należy ogrodzić poprzez znakowanie taśmami ostrzegawczymi w kolorze biało-czerwonym i umieszczenia tablic „UWAGA! ZAGROŻENIE AZBESTEM”, itp.

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a wewnątrz kurtyny wyłożony dodatkową folią, aby po każdej zmianie można było go łatwo oczyścić.

- stosowanie maszyn i sprzętu eliminujących lub ograniczających do minimum wydzielanie się pyłów azbestu (urządzeń odpylających, narzędzi zaopatrzonych w urządzenia odpylające itp.),

Pracodawca jest zobowiązany dostarczyć maszyny, sprzęt oraz opracować metody pracy stosowane przy wykonywaniu prac , które będą eliminowały lub ograniczały do minimum powstawanie pyłu azbestu, a szczególnie jego emisję do środowiska pracy lub środowiska naturalnego oraz zapewnić regularne wykonywanie przeglądów, regulacji, konserwacji i napraw instalacji, maszyn i innych urządzeń wykorzystywanych do tego rodzaju prac.

Maszyny i inne urządzenia stosowane przy pracach związanych z zabezpieczaniem wyrobów albo usuwaniem wyrobów lub innych materiałów zawierających azbest powinny być wyposażone w instalacje odciągów miejscowych zaopatrzone w wysoko efektywne filtry.

- izolowanie stref pracy, w których występują pyły azbestu, i ich znakowanie znakami ostrzegawczymi,

W trakcie prowadzenia prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest należy pamiętać o przygotowaniu miejsca tymczasowego magazynowania odpadów zawierających azbest. Miejsce takie powinno być wydzielone, zabezpieczone przed dostępem osób trzecich i odpowiednio oznakowane, np: „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” czy „Uwaga! Azbest!”).

- stosowanie metod pracy i specjalnych środków ostrożności uniemożliwiających lub ograniczających emisję pyłów azbestu do środowiska pracy lub środowiska naturalnego,

Należy unikać powstawania pyłu azbestowego - wszelkie mechaniczne oddziaływanie na materiały zawierające azbest stwarza ryzyko emisji włókien; (nie wolno łamać i kruszyć wyrobów azbestowych, należy zwilżać usuwane elementy, zamiatać „na mokro”, nie powinno się stosować szlifierek, wiertarek, dmuchaw, sprężonego powietrza),

Zgodnie z § 15. 1. Po zakończeniu prac związanych z zabezpieczaniem wyrobów albo usuwaniem wyrobów lub innych materiałów zawierających azbest pracodawca jest obowiązany zapewnić uprzątnięcie terenu wykonywania prac z odpadów zawierających azbest oraz oczyszczenie z pyłu azbestu w sposób uniemożliwiający ich emisję do środowiska.

2. Stanowiska pracy, drogi komunikacyjne oraz maszyny i urządzenia powinny być czyszczone pod koniec każdej zmiany roboczej.

b) zabezpieczanie wyrobów zawierających azbest:

- materiały stosowane do zabezpieczania wyrobów i ich wpływ na zdrowie pracowników,

Rok 2032 ma być już rokiem Polski wolnej od azbestu. Do tego czasu jednak powierzchnie, które się do tego jeszcze nadają, należy zabezpieczyć przed pyleniem lub zdemontować. Płyta acekolowa i eternit, które nie posiadają widocznych oznak starości, nie są popękane, nie mają naruszonej ciągłości struktury powinno się odpowiednio zabezpieczyć. Do tego celu służy specjalny Impregnat do eternitu i farba o nazwie As-Lak firmy Aksil. Zadaniem impregnatu, którego zastosowanie jest niezbędne, jest zwiększenie przyczepności farby. As-Lak dzięki unikalnej kompozycji składników, a zwłaszcza obecności czynnika silikonowego zapobiega nasiąkaniu eternitu (płyty acekolowej) wodą, a tym samym zapobiega jego rozsadzaniu w niskich temperaturach. Wydłuża to żywotność samego podłoża i gwarantuje trwałość renowacji. Zarówno impregnat, jak i farba to środki wodorocieńczalne.

Przed przystąpieniem do renowacji eternitu lub płyt acekolowych należy zwrócić uwagę na stan techniczny podłoża. Po dokonaniu oceny podłoża trzeba je dokładnie oczyścić wodą z detergentem, najlepiej za pomocą myjki ciśnieniowej lub też szczotki, następnie spłukać czystą wodą i dokładnie osuszyć. Kolejny krok to wtarcie (pędzlem lub tamponem) impregnatu w całą powierzchnię przeznaczoną do renowacji. Po jego przeschnięciu powierzchnię maluje się dwukrotnie farbą As-Lak. Do pierwszego malowania zaleca się rozcieńczyć farbę wodą (2 części farby na 1 część wody, a w przypadku bardzo spoistego podłoża – 3 części farby na 1 część wody). Zastosowanie się do wszystkich wskazówek dotyczących malowania i przygotowania powierzchni daje gwarancję uzyskania powłoki podnoszącej walory estetyczne dachu czy elewacji, jak i stanowiącej skuteczną ochronę przed pyleniem azbestowych włókien szkodliwych dla zdrowia. Trzeba pamiętać, że czyścić i malować eternit mogą tylko wyspecjalizowane firmy. Na rynku są dostępne środki kryjące specjalnie przeznaczone do eternitu. Do tej grupy zaliczają się: - farby akrylowe , - farby silikonowe , - lakiery akrylowo-silikonowe , - folie płynne

Wymienione środki zawierają składniki, które ograniczają pylenie azbestu. Dodatkowo mają działanie grzybobójcze i bakteriobójcze. Wzmacniają dach i nadają nowy wygląd.

Malowanie zabezpiecza eternit na długi okres, ale nadejście moment kiedy będziemy trzeba wymienić pokrycie dachowe.

- zasady bezpieczeństwa i higieny pracy związane ze stosowaniem określonych materiałów do zabezpieczania wyrobów zawierających azbest,

Czyszczenie podłoża polega na usunięciu kurzu, sadzy, porastających mchów i porostów oraz luźno związanych produktów powstających wskutek wypłukiwania spoiwa cementowego. Czyszczenie powinno odbywać się na mokro. Najlepiej z wykorzystaniem myjki ciśnieniowej ustawionej tak, aby zmywała osady na eternicie, ale nie uszkadzała samego eternitu. Można również użyć szczotki nylonowej lub ryżowej i delikatnie szorować wodą z dodatkiem detergentu. Pozostałości po czyszczeniu muszą zostać zebrane i usunięte z zachowaniem przepisów o ochronie środowiska naturalnego. W czasie czyszczenia płyt azbestowo - cementowych należy przestrzegać właściwych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. Zalecane jest stosowanie odzieży ochronnej, masek przeciwpyłowych i okularów. Po wyschnięciu eternitu, dach należy zagruntować i dopiero na koniec nanosi się właściwą warstwę środka konserwującego na całą powierzchnię dachu.

c) zasady znakowania wyrobów i innych materiałów zawierających azbest (znajdujących się w opakowaniach i nieopakowanych),

Wyroby twarde to wyroby o gęstości > 1000 kg/m³ np. płyty azbestowo-cementowe faliste

Należy pakować w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm (niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych)

Wyroby miękkie to wyroby o gęstości < 1000 kg/m³ np. płyty i tektury miękkie należy zestalić przy użyciu cementu lub żywicy syntetycznych i dopiero pakować w folię .

Takie wyroby foliowane znakują się poprzez umieszczenie naklejek ostrzegawczych z literą „a” i napisem „uwaga zawiera azbest”.



d) stosowanie odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej:

- dobór odpowiednich do cech antropometrycznych użytkownika oraz do poziomu narażenia na pyły azbestu środków ochrony indywidualnej (m.in. ubrań ochronnych, środków ochrony układu oddechowego), - właściwe używanie środków ochrony układu oddechowego i ograniczenia w ich stosowaniu,

Zgodnie z § 11. 1. Pracodawca jest obowiązany dostarczać pracownikom narażonym na działanie pyłu azbestu odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej właściwe do poziomu narażenia oraz zapobiegające odpowiednio stykaniu się ciała z pyłami azbestu i ich wdychaniu.

2. Odzież, o której mowa w ust. 1, powinna być wykonana z materiału uniemożliwiającego przenikanie pyłu azbestu oraz umożliwiającego łatwe czyszczenie. Rękawy w nadgarstkach i nogawki spodni w kostkach powinny szczelnie przylegać do ciała.

Zgodnie z § 12. 1. Pracodawca jest obowiązany wymieniać środki ochrony układu oddechowego jednorazowego użytku po każdej zmianie roboczej lub gdy opory oddychania odczuwalnie wzrosną.

2. Niedopuszczalne jest zdejmowanie środków ochrony układu oddechowego w strefie zanieczyszczonej pyłem azbestu. Wszelkich zmian elementów filtrujących należy dokonywać po wyjściu z tej strefy.

• **Zasady przydziału i stosowania środków ochrony indywidualnej**

Pracodawca :

- dostarcza pracownikowi nieodpłatnie środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy oraz informuje o sposobach posługiwania się tymi środkami

- dostarcza pracownikowi nieodpłatnie odzież i obuwie robocze

- ustala rodzaje środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego , których stosowanie na określonych stanowiskach jest niezbędne , oraz przewidywane okresy użytkowania odzieży i obuwia roboczego

- jest zobowiązany dostarczać pracownikowi środki ochrony indywidualnej , które spełniają wymagania dotyczące oceny zgodności określone z odrębnych przepisach

- nie może dopuszczać pracownika do pracy bez środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego , przewidzianych do stosowania na danym stanowisku.

(Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks Pracy (Dz.U. 1974 nr 24 poz. 141 z późn. zm.)

- środki ostrożności związane ze stosowaniem środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego, w szczególności:

oczyszczanie i przechowywanie uniemożliwiające zanieczyszczenie środowiska naturalnego pyłami azbestu, zakaz przechowywania odzieży stosowanej na stanowisku pracy obok odzieży własnej (domowej),

Zgodnie z § 14. 1. Pracodawca jest obowiązany zapewnić, aby po zakończeniu pracy w warunkach narażenia na działanie pyłu azbestu odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej były:

a) oczyszczone z pyłu azbestu wysoko skutecznymi urządzeniami filtracyjno-wentylacyjnymi lub na mokro w sposób uniemożliwiający uwalnianie się pyłu do środowiska pracy lub do środowiska naturalnego;

b) przechowywane wyłącznie w wyznaczonym miejscu, w sposób wykluczający kontakt z własną odzieżą pracowników.

2. Odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej stosowane w warunkach, o których mowa w ust. 1, nie mogą być używane poza miejscem pracy.

3. Odzież zanieczyszczona pyłem azbestu przeznaczona do prania powinna być pakowana i oznakowana w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. (Dz. U. 1997 Nr 101 poz. 628 z późn. zm.)

e) utrzymanie porządku i czystości w miejscach pracy:

- oczyszczanie terenu pracy przy usuwaniu lub zabezpieczeniu wyrobów zawierających azbest z odpadów i pyłów azbestu, wykluczające uwalnianie się pyłów do środowiska pracy lub środowiska naturalnego; utylizacja odpadów zawierających azbest,

Oczyszczanie terenu i wywóz odpadów powinien odbywać się po każdej zmianie roboczej. **Zgodnie z § 15. 1.** Po zakończeniu prac związanych z zabezpieczaniem wyrobów albo usuwaniem wyrobów lub innych materiałów zawierających azbest pracodawca jest obowiązany zapewnić uprzątnięcie terenu wykonywania prac z odpadów zawierających azbest oraz oczyszczenie z pyłu azbestu w sposób uniemożliwiający ich emisję do środowiska.

2. Stanowiska pracy, drogi komunikacyjne oraz maszyny i urządzenia powinny być czyszczone pod koniec każdej zmiany roboczej.

3. Czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, powinny być wykonywane z maksymalną starannością, z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu filtracyjno-wentylacyjnego zaopatrzonego w wysoko skuteczne filtry lub metodą czyszczenia na mokro. Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho albo czyszczenie pomieszczeń oraz środków i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

- zasady pakowania i transportu odpadów zawierających azbest, z uwzględnieniem ochrony środowiska pracy i środowiska naturalnego przed pyłami azbestu .

Odpady zawierające azbest powinny być gromadzone i pakowane w strefie odizolowanej od otoczenia .Opakowania powinny :

- posiadać wystarczającą wytrzymałość na uszkodzenie oraz nie mogą być podatne na oddziaływanie warunków atmosferycznych
- być szczelnie zamknięte zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą o wytrzymałości uniemożliwiającej ich przypadkowe otwarcie.
- oznakowane w sposób trwały
- mieć wagę nie przekraczającą 30 kg.

Pakowanie, transport i składowanie usuniętych wyrobów i innych materiałów z zawartością azbestu należy wykonywać w taki sposób, aby nie następowało uwalnianie włókien azbestu.

Transport i przemieszczanie opakowań z usuniętymi wyrobami i innymi materiałami zawierającymi azbest powinny się odbywać w taki sposób, aby nie nastąpiło otwarcie lub uszkodzenie opakowań i wydostanie się pyłu azbestu na zewnątrz.

Środki transportu wykorzystywane do transportowania usuniętych wyrobów i innych materiałów z zawartości azbestu powinny być po rozładunku dokładnie oczyszczone .

Odpady azbestowe oraz odzież robocza są w sposób bezpieczny dla zdrowia ludzi i środowiska unieszkodliwiane na wyznaczonych składowiskach odpadów.

Zasady składowania tych odpadów określa ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 poz. 21 z późn. zm.)

6.8. Zasady higieny osobistej i profilaktyki zdrowotnej związane z pracą w kontakcie z azbestem:
a) zakaz spożywania posiłków, picia napojów i palenia tytoniu w miejscach wykonywania prac w kontakcie z pyłem azbestu,

Zgodnie z § 13. W miejscach wykonywania prac, w których występuje narażenie na działanie pyłu azbestu, niedopuszczalne jest spożywanie posiłków, picie napojów, palenie tytoniu, przechowywanie rzeczy osobistych oraz przebywanie bez uzasadnionej potrzeby.

b) utrzymywanie higieny osobistej (kąpiel po zakończonej pracy, utrzymywanie w czystości odzieży i obuwia oraz środków ochrony indywidualnej)

Obowiązkiem pracodawcy jest zapewnienie zaplecza higieniczno – sanitarnego (prysznic , pomieszczenia socjalne) .

Po zdjęciu odzieży roboczej i ochronnej i umieszczeniu jej w miejscu przeznaczonym do tego celu obficie spłukać całe ciało wodą.

7. Literatura do opracowania programu :

- a) Kodeks Pracy – wydawnictwo Dziennik gazeta prawna 2010r.
- b) Halina Wojciechowska – Piskorska - Szkolenie okresowe dla pracodawców i innych osób kierujących pracownikami - wydawnictwo ODDK Gdańsk 2007 r.
- c) Bogusław Dołęgowski, Stefan Janczała – Transport ręczny - wydawnictwo oddk Gdańsk 2000
- d) Paweł Miłkaszewicz, Grzegorz Załupka – Pierwsza pomoc przedmedyczna

e) Władysław Delmanowicz, Przemysław Delmanowicz – Zbiór przepisów bhp

9. Wykaz aktów prawnych :

- Rozporządzeniem Ministra Gospodarki i pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. 2004 nr 180 poz. 1860)
- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. 1974 nr 24 poz. 141 z późn. zm.) Dział 10 określa przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy
- Konwencja Międzynarodowej Organizacji Pracy nr 162 dotycząca bezpieczeństwa i zdrowia pracowników , w tym zalecenia dotyczące raka i chorób zawodowych , oraz zbioru praktycznych wskazówek w zakresie bezpieczeństwa w stosowaniu azbestu . Konwencja weszła w życie w czerwcu 1989 r.
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011r. (Dz.U.z 2011r. nr 33, poz.166) w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy
- Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. 2018 poz. 1286)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 stycznia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz.U. 2020 poz. 197)
- Rozporządzenie rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (Dz.U. 2009 nr 105 poz. 869)
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. 2005 nr 10 poz. 72)
- Rozporządzenie z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz program szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz.U. 2005 nr 216 poz. 1824)
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki , Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. 2004 nr 71 poz. 649)
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001 Nr 62 poz. 627 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2013 poz. 21z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz.U. 2013 poz. 523)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudniania przy niektórych z tych prac (Dz.U. 2004 nr 200 poz. 2047)
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przeciwpożarowej oraz niektórych ustaw (Dz.U. z 2009 r. nr 11 , poz. 59 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U. 2010 nr 109 poz. 719)

Szczegółowy wykaz aktów prawnych dotyczących azbestu :

Lp.	Nr rozporządzenia	Nazwa rozporządzenia
1.	<u>Dz.U. 2020 poz. 284</u>	Ustawa z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw
2.	<u>Dz.U. 2020 poz. 1680</u>	Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 16 września 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest
3.	<u>Dz.U. 2020 poz. 1860</u>	Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 24 września 2020 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów

4.	<u>Dz.U. 2013 poz. 25</u>	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest
5.	<u>Dz.U. 2012 poz. 890</u>	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutogennym w środowisku pracy
6.	<u>Dz.U. 2011 nr 63 poz. 322 z późn. zm.</u>	Ustawa z dnia 25.02.2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach
7.	<u>Dz.U. 2011 nr 8 poz. 31</u>	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest
8.	<u>Dz.U. 2010 nr 162 poz. 1089</u>	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest
9.	<u>M.P. 2010 nr 33 poz. 481</u>	Komunikat Ministra Gospodarki z dnia 29 kwietnia 2010 r. o podjęciu przez Radę Ministrów uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032"
10.	<u>M.P. 2009 nr 50 poz. 735</u>	Komunikat Ministra Gospodarki z dnia 29 lipca 2009 r. o podjęciu przez Radę Ministrów uchwały w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032"
11.	<u>Dz.U. 2009 nr 20 poz. 106</u>	Ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o substancjach i preparatach chemicznych oraz niektórych innych ustaw
12.	<u>Dz.U. 2011 nr 8 poz. 31</u>	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest
13.	<u>Dz.U. 2020 poz. 1398</u>	Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 lipca 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
14.	<u>Dz.U. 2005 nr 216 poz. 1824</u>	Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów
15.	<u>Dz.U. 2005 nr 189 poz. 1603</u>	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbecie
16.	<u>Dz.U. 2005 nr 131 poz. 1100</u>	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 lipca 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest
17.	<u>Dz.U. 2005 nr 13 poz. 109</u>	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji
18.	<u>Dz.U. 2005 nr 10 poz. 72</u>	Ustawa z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest
19.	<u>Dz.U. 2004 nr 210 poz. 2135 z późn. zm.</u>	Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
20.	<u>Dz.U. 2004 nr 185 poz. 1920</u>	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest

21.	<u>Dz.U. 2004 nr 183 poz. 1896</u>	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji
22.	<u>Dz.U. 2004 nr 71 poz. 649</u>	Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest
23.	<u>Dz.U. 2020 poz. 1680</u>	Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 16 września 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest
24.	<u>Dz.U. 2011 nr 8 poz. 31</u>	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest
25.	<u>Dz.U. 2003 nr 65 poz. 596</u>	Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest
26.	<u>Dz.U. 2001 nr 154 poz. 1793 z późn. zm.</u>	Ustawa z dnia 17 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego oraz ustawy o ułatwieniu zatrudnienia absolwentom szkół.
27.	<u>Dz.U. 2001 nr 100 poz. 1085 z późn. zm.</u>	Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw.
28.	<u>Dz.U. 2005 nr 189 poz. 1603</u>	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbeście
29.	<u>Dz.U. 2000 nr 88 poz. 986.</u>	Ustawa z dnia 15 września 2000 r. o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest.
30.	<u>Dz.U. 2005 nr 13 poz. 109</u>	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji
31.	<u>Dz.U. 1998 nr 156 poz. 1018</u>	Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest.
32.	<u>Dz.U. 2004 nr 71 poz. 649</u>	Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest
33.	<u>Dz.U. 2005 nr 216 poz. 1824</u>	Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów
34.	<u>Dz.U. 1997 nr 101 poz. 628 z późn. zm.</u>	Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest.